

KAKTUS

og andre **SUKKULENTER**

Nr. 1

Januar 2000

Årgang 35

Lisa-99

ECHEVERIA

Kaktus og andre sukkulenter udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Finn Larsen, Salbyvej 17, DK- 4600 Køge. Tlf.: 56654460, email: salbyvej17@mail.tele.dk
Tryk : Kolding Trykcenter, Gejlhavegård 23, DK-6000 Kolding.

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent kr 250,- indbetales til Nordisk Kaktus Selskab, giro nr. 657-8713. Alle henvendelser vedrørende medlemskab bedes rettet til sekretæren. About information and membership apply to our secretary.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

1. marts, 1. juni, 1. september, 20. november.

Annoncepris: 1/4 side 200 Dkr. - Preise für Anzeigen: 1/4 seite 200Dkr. - Price for ads: 1/4 page 200 dkr.

SIDEN SIDST

Godt Nytår allesammen. Jeg håber, I alle kom godt ind i det nye år.

Samtidig med at vi skal lære at skrive tallet 2000, starter Nordisk Kaktus Selskab med sin årgang 35. Igennem disse 35 år har der været mange gode planteoplevelser såvel som venskabelige oplevelser. Lad os sørge for, at dette fortsætter. En del har været medlem af NKS i over 25 år og nogle få stykker i 30-35 år. En meget flot indsats må man sige. En stor tak for dette allesammen.

I dette nye år må foreningens og medlemmernes hovedformål være at hverve nye medlemmer. Som før sagt, vi har haft en del år med medlemsnedgang, en del er faldet fra på grund af naturlige årsager og andre af interessegrunde. Dette kan vi selvfølgelig ikke gøre noget ved. Vi må i år derfor prøve, om vi ikke kan gøre noget mere reklame for os selv, ikke gå og gemme os i krogene. Hvorhen du end kommer - det være på arbejdspladsen, skolen eller andet, så lav gerne lidt reklame for NKS. Husk også at når der kommer nye unge medlemmer i kredsen, at tage godt imod dem, hjælp dem med kørelejlighed, planter osv.; det er i hvert fald noget af det, jeg tror vi skal arbejde med.

Henrik Helms Madsen
Formand

Nordisk Kaktus Selskabs hjemmeside:
<http://www.kaktus.dk>

Selskabets styrelse:

Formand: Henrik Helms Madsen,
Trælgårdsvej 4, DK-8544 Mørke, tlf. 86 37 66 45.
Email: madsenkaktus@vip.cybercity.dk

Sekretær: Jørgen Ørsted Hørlyck,
Sverigesvej 15, DK-7400 Herning,
tlf. 97 21 23 67.

Email: jhorlyck@post.tele.dk

Kasserer: Dubbeld Samplonius,
Nørrevænget 138. DK-8310 Tranbjerg,
tlf. 86 29 91 23.

Email: samplonius@teliamail.dk

Øvrige funktioner:

Dansk bibliotekar: Bent Olesen, Liselundvej
101, Tjørring, DK- 7400 Herning.
Tlf. 97 26 91 96.

Svensk bibliotekar: Hans Björding,
Backsippevägen 14, S-311 33 Falkenberg.
Email: hans.bjoerding@swipnet.se

Indbetaling af kontingent i Norge og Sverige:

Sverige: Nordisk Kaktus Selskab,
giro 76 07 72-4.

Norge: Nordisk Kaktus Selskab,
giro 0806 1914219

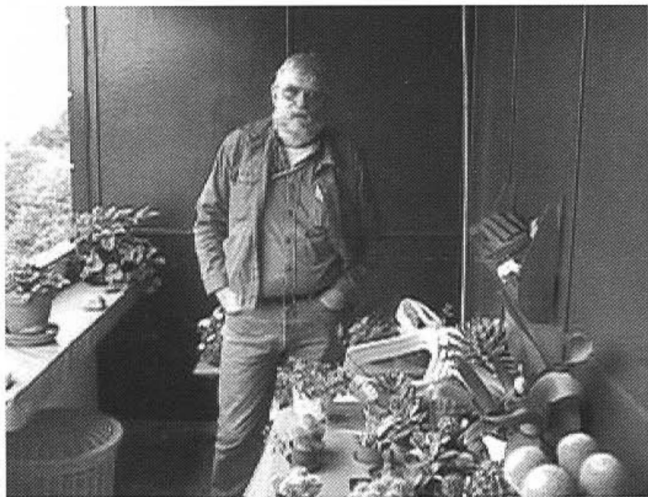
Æresmedlemmer:

Hans Keil & Peter Brandt Pedersen

Forsiden viser en akvarel malet af Elisabeth Andersson Tallg. 2 S-302 44 Halmstad. Dette års forsider vil alle vise nogle af Lisas akvareller, som vi har været så heldige at få lov til at benytte. Lisa er også medlem af foreningen og havde en del fine akvareller udstillet på foreningens årsmøde. Lisa kan kontaktes på ovenstående adresse.

Vi besøger Hans Grønlund.

Dette er en af flere artikler hvor vi besøger et af vore medlemmer. I dag er jeg taget ud for at besøge Hans, som bor i lejlighed i Valby i København og dyrker sine planter på altanen.

Hans med sine planter

Vi kender næsten alle Hans Grønlund. Hans er en kendt skikkelse ved vore årsmøder, hvor han mærkeligt nok hvert år og helt tilfældigt bliver valgt til dirigent - han siger selv, at han har deltaget i *alle* årsmøder siden 1976! Der burde næsten uddeles en præmie for en sådan præstation.

Mit første møde med Hans må vel ligge helt tilbage i 1979, da Hans overtog redaktørposten efter Kjeld Christiansen. Jeg kan huske, at han fik overtalte mig til at skrive et par artikler til "KAK TUS", idet det også dengang

var et problem at skaffe stof nok til bladet.

- *Hvornår begyndte alt det med kaktusserne?*

- Jo - jeg har vel været omkring de 12 år, da jeg fik øjnene op for den slags planter. Nu var det sådan, at min far var bibliotekar på Landbohøjskolen og jeg havde fri adgang til at kigge i de spændende bøger. Curt Backeborgs: Die Cactaceae i 6 bind havde jeg tit kigget i, og det blev mit højeste ønske at erhverve mit eget eksemplar. Mit ønske blev indfriet, da jeg som 14-årig valgte de 6 bind frem for at blive konfirmeret.

- *Hvordan forholder det sig så med interessen for de andre sukkulenter?*

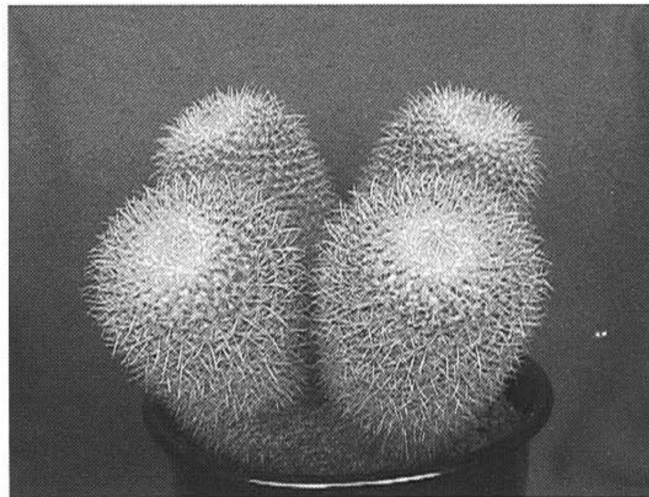
- Jamen, jeg er da også interesseret i de andre, men min erfaring siger mig, at kaktus kan vokse på altanen, og at sukkulenterne trives bedst i vindueskarmen. Kaktusserne trives bedst hvis de får lidt nattekulde, men det er ikke noget for de fleste sukkulenter.

- *Kan man dyrke alle kaktusarter på altanen?*

Nej, de mere følsomme arter trives ikke herude, men det finder man ud af efterhånden. Man eksperimenterer jo lidt og finder frem til de mest egnede. Jeg har altid haft en svaghed for Mammillaria og Astrophytum, og de planter har jeg egentlig haft god erfaring med på altanen. - *(Jeg skeler lige til en stor flot og dejlig tæt Mammillaria pringlei som Hans har haft i 25 år).* - Rebutia, Lobivia og så selvfølgelig Opuntia vil også trives her. Vores altan vender jo mod syd/ sydvest som de fle-

Planter uden Hans

Mammillaria pringlei

ste altaner gør. Det sikrer, at der er eftermiddagssol herude, men der er så ingen sol før kl. 14 om eftermiddagen. Det betyder sikkert også lidt for hvilke arter, som bryder sig om at vokse her.

Du har jo også tit været med på indkøbture til Holland og Belgien. Der er jo mange spændende planter og du kan ikke købe alting. Med andre ord - er det svært at begærse sig?

Nej - nej det er jo bare sådan, men selvfølgelig køber jeg af og til et par planter, som skal prøves på altanen. Jeg er jo mere med for hyggens skyld. Nu har jeg været med i foreningen i mange år, så jeg kender mange ansigter. Medlemmerne er nogle herlige og meget forskellige individualister, som bl.a. på trods af uddannelsesmæssige forskelle mødes og snakker hyggeligt sammen om deres fælles interesse. Det kan jeg godt lide ved NKS.

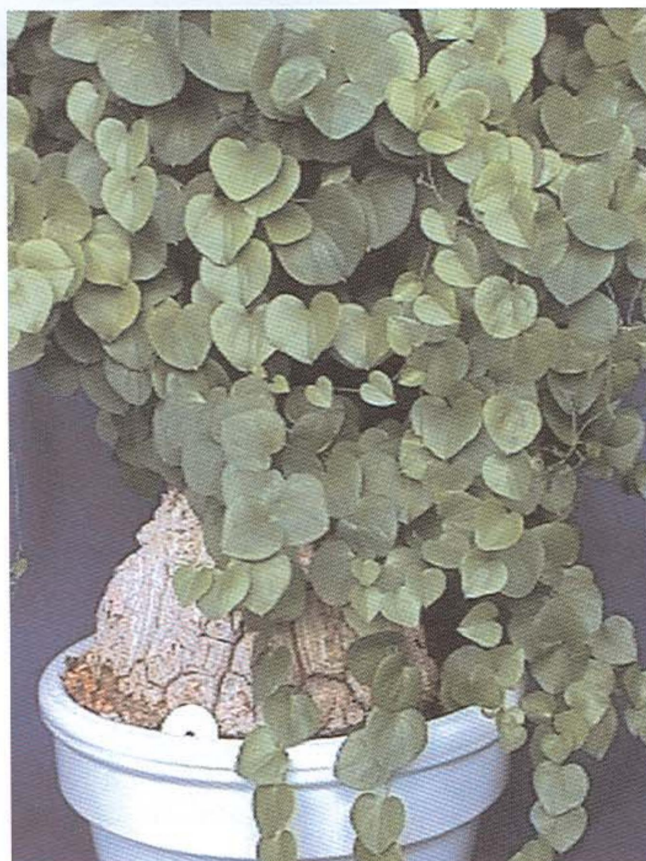

Ortegocactus macdougallii

- Jeg mener da også, at jeg kan huske du har haft nogle Lithops - er det ikke korrekt? Jo, der var et par pæne store planter, men min datter har kanin, og som bekendt er kaniner vegetarer, og så kan du vel selv regne resten ud. Jeg kan jo lige tilføje, at kaninen lever endnu.

- Du må have en masse gode dyrkningstips til andre, som også dyrker deres planter på altanen. Jeg tænker, at du må ligge inde med en del viden med alle de års erfaring.

Jo - det har jeg vel nok. Hvis du læner dig godt tilbage i stolen, så skal jeg prøve at fortælle lidt. Vi kan jo kalde det min beretning

Testudinaria elephantipes i vindueskarmen

om, hvorledes man bærer sig ad med at have kaktusser på altanen:

Altså! - Kaktusser kan godt lide at vokse i det fri - det skyldes to ting:

1.: Deres spalteåbninger lukker sig først op, når temperaturen kommer under 10-15 °C. Hvis man har dem stående i en normal vindueskarm, så kommer temperaturen sjældent under denne grænse - hvis de står i et væksthuse eller på altanen, så lukker spalteåbningerne sig op, og planterne er i stand til at ånde, d.v.s. optage den kuldioxid der skal til, for at planten kan opbygge sukkerstoffer og dermed nyt væv.

2.: Tornedannelsen er styret af, blandt andet, det ultraviolette lys. Inde bag dobbelte vinduer er der ikke meget ultraviolet lys tilbage, det er blevet frafiltreret eller reflekteret af glasfladerne (man bliver heller ikke solbrændt af at sidde i solen henne ved vinduet - man skal ud i det fri).

Tornene bliver længere og kraftigere, når planten bliver udsat for ultraviolet lys.

Hvis man vil demonstrere disse forhold i praksis, så kan man tage en kaktus, der har stået i vindueskarmen i længere tid og stille

den ud i det fri. I løbet af 7-10 dage vil den få en blankere overflade som tegn på, at fotosyntesen (dannelsen af sukkerstoffer) går bedre. Når de nye tornebundter vokser frem, vil man se, at tornene er længere og kraftigere end dem, der er blevet dannet, da den voksede i vindueskarmen.

Jeg har mine kaktusser stående på nogle hyl-der, som jeg har monteret langs altankanten - dels for at sikre dem størst mulig adgang til lys, dels for at give dem mulighed for at få regnvand som supplement til den alminde-lige vanding. Regnvand er kalkfrit og mere surt end det vand, der kommer ud af haner-ne i Valby - og det sætter kaktusserne også pris på.

Om vinteren har jeg mine kaktusser i kæl-deren, for jeg har ikke plads til dem oppe i lejligheden. Min kælder er kølig - men bæl-g-mørk. Det betyder, at ikke alle kaktusserne kan tåle at komme i kælderen. Så længe de er mindre end en mellemstor tomat, så over-vintrer jeg dem i en vindueskarm, hvorunder radiatoren meget sjældent er tændt. Hvis jeg stiller de små kaktusser ned i den mørke kælder, så er der en stor chance for, at de ikke overlever overvintringen. Når først de har en diameter på mere end 4-5 cm, så går overvintringen som regel uden problemer. Det skal lige understreges, at alt det oven-s-tående kun er gældende for kaktusser. Jeg har prøvet at overvintré aloer, euphorbiaer, gasteriaer og lignende i kælderen - det gør jeg ikke mere, for uanset deres størrelse, så dør de af det.

Sidste år blev jeg desværre overrasket af nat-tefrosen i oktober måned, da planterne stod til tørre. Det gik ud over en del planter som bukkede under. Men som min kone siger, så hjalp det lidt på pladsproblemerne herude. Tab har man jo altid - jeg kan huske at jeg for et par år siden var den lykkelige ejer af en stor flot *Mammillaria bahniiana*. En af de gode, med rigtigt lange hår, som kunne fri-seres med en kam. Jeg havde for en sikker-heds skyld anbragt den i vindueskarmen, men en dag satte min søn ild til den, en dag han legede med tændstikker. Ærgerligt nok overlevede den ikke miseren. Nå, men kak-tusserne kommer op fra kælderen omkring den 1. maj, for efter denne dato er det meget

Lophophora williamsii

sjældent, at man oplever nattefrost - i hvert fald, når man bor på tredje sal i en etage-ejendom. Planterne kommer tilbage til kæl-deren omkring den 1. november - efter den-ne dato er det for farligt at have dem ståen-de ude.

Når man tager planterne op den 1. maj, så skal de - meget langsomt - vænnes til lyset. Hvis man tager dem direkte fra kælderen mørke og stiller dem på hylderne langs altankanten, så er man næsten sikker på, at få dem "brændt" af lyset. Hvis et menneske bliver solskoldet, så reparerer huden sig selv i løbet af en uges tid; men de solskoldninger, man kan komme til at give sine kaktusser, de forsvinder aldrig. Der dannes et brunligt kor-klag på de beskadigede partier - og dette korklag erstattes ikke senere af den pæne, grønne farve planten havde, inden den blev beskadiget.

Nogle arter er mere sarte end andre - gene-

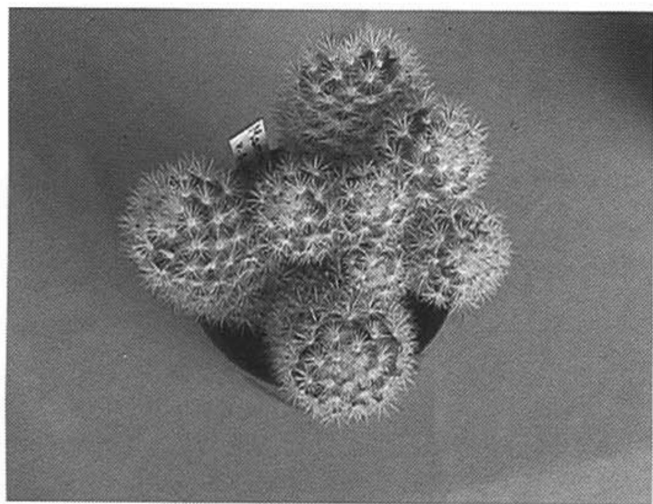

Glottiphyllum oligocarpum

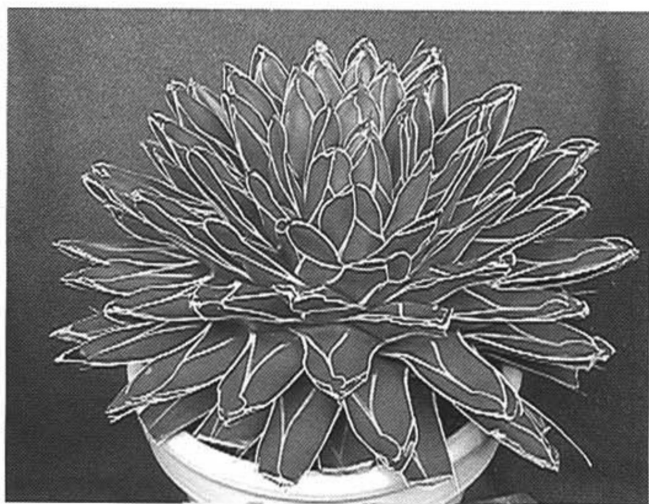
relt kan man sige, at tornedragtens tæthed afgør, om planten er sart eller ej. Mammillariaer - med mange, korte torne - er meget robuste og skoldes sjældent. Planter med store partier af synlig overhud (novemberkaktusser, bladkaktusser, cereusser, ferocactusser, korttornede echinopsis og lignende) skoldes meget nemt og skal derfor have en længere tilvænningsperiode end for eksempel mammillariaer. Normalt giver jeg dem dog samme tilvænningsperiode - nemlig ca. 4 uger. Den første uge står de et sted, hvor de ikke kan rammes af solen - de næste 3 uger på et bord langs bagkanten af altanen, hvor de først får sol ud på eftermiddagen.

Noget andet man skal huske, er at se planterne efter for skadedyr. Jeg har af og til et par lus, men problemet er til at overse. Jeg har aldrig benyttet gift på grund af børnene, men i stedet anvendt insektsæbe, som har fungeret udmærket.

Blandingen består af. 1 tsk. opvaskemiddel, 1dl sprit og 1 liter vand. Man sprøjter planten og venter 10 minutter. Herefter skyller man efter med telefonbruseren, som så fjerner de døde eller halvdøde lus. De største problemer med rod-lus havde jeg engang, jeg plantede en del planter sammen i en altankasse. Her kunne lusene rigtigt brede sig, så da jeg endelig opdagede det, var det et større arbejde at få kål på alle krybene. Men det gik med insektsæbens og bruserens hjælp, men så fik jeg prøvet det, og så var det slut med flere sammenplantninger på min altan. Planterne vandes, straks de kommer op fra kælderen. Når de 4 uger er gået, så placeres de på hyl-

Mammillaria laui var. *subducta*

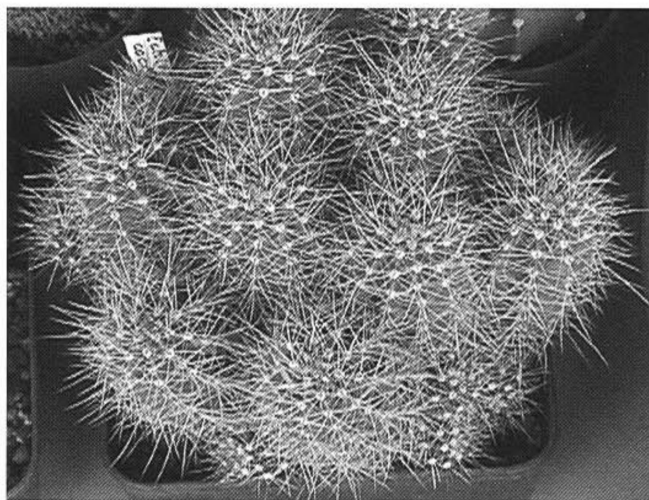

Agave victoriae-reginae

derne langs altankanten. Den sene tilgang til lys betyder, at den forårsblomstring, som man f.eks. kan se i et væksthuse, udebliver. Det vil sige, at jeg hovedsagelig har anskaffet kaktusser, der er pæne at se på uden blomster - hvor det altså er tornedragten, plantelegemets form og farve eller lignende, der gør den attraktiv. Dermed være ikke sagt, at jeg aldrig ser en kaktusblomst på min altan; men det bliver altså på de arter, der blomstrer jævnt hen over sæsonen - så som mammillariaer og echinopsis.

Når planterne skal tilbage til kælderen, så skal man forberede sig i god tid. Omkring den 1. oktober, flytter jeg kaktusserne tilbage til bordet langs bagvæggen af altanen. Her kan de stadig få lys; men de står nu i læ for regnen. I løbet af oktober måned tørrer jorden i potterne så ud (og det tager lang tid på denne tid af året), så de er klar til at gå i kælderen den 1. november. Hvis man stiller planterne ned med våd jord i potterne, så venter der en slem overraskelse næste forår: Planterne er i en måneds tid vokset videre i mørket i kælderen - og det kommer de ikke til at se godt ud af! Man kan ødelægge dem fuldstændig. Hvis en stor ferocactus er gået op i en lysegrøn spids ved at vokse i mørke, så bliver den aldrig køn igen (man kan så fjerne vækstpunktet og lade den danne aflæggere; men det var jo ikke det, der var meningen ...).

Pasningen af planterne om vinteren er nem: De passer sig selv. Når tilvænningen til lyset er sket omkring den 1. juni, så er pasningen også forholdsvis enkel. Jorden behøver ikke

Echinocereus coccineus

at tørre ud mellem hver vanding; men selvfølgelig kan planterne sagtens klare sig alene, når man tager på ferie. Hvis der kommer en længere periode med regnvejr, så tømmer jeg underskålene på planterne, hvis de har stået og "soppet" i vand for længe - og jeg i øvrigt er hjemme. Hvis jeg ikke er hjemme, så overlever de såmænd også de våde forhold - og overlever de ikke? Tjæe ... så egner de sig ikke til min altan. Fra 1. juni til 15. september får de Hornum Næring med hver vanding - dog i den halve koncentration af, hvad der anbefales på plasticdunken.

Planterne står enkeltvis i pletter af enten plastic eller i glaserede lerpotter. Jorden er min standardblanding: Halvt pottemuld fra Brugsen og halvt brændt molér (kattegrus). Husk, at det skal være brændt molér - jeg har set kattegrus, der var fremstillet af ubrændt molér, og det bliver som beton, når det får vand - og det har planterne ikke godt af. Normalt køber jeg mit kattegrus i Netto; men jeg har også tidligere brugt et produkt ved navn Kat-ja, som man kunne købe i Brugsen.

Man kan også have nogle af "de andre" sukkulenter udendørs. De har ikke helt det samme behov for at stå køligt om natten - reguleringen af spalteaåbningerne foregår formentlig efter en anden mekanisme (lys/mørke?); men de bliver alligevel kønnere ved at stå ude. Bladene bliver kortere og bredere - hele planten får et mere kompakt udseende, og eventuelle torne og mønstre bliver kraftigere. Jeg har gode erfaringer med følgende slægter: Agaver, aloer og visse typer af

euphorbiaer (og en haemanthus, som jeg har fået af Hanna) - men prøv dig frem (eventuelt først med en stikling), der kan jo ikke ske andet, end at planten dør ... erfaringer koster altid et eller andet!

Hans Grønlund og Finn Larsen
fotografier: Finn Larsen

Kontingent år 2000.

Takket være en masse rosende ord på årsmødet i Kalundborg, og en lille smule pres (eller var det omvendt?), besluttede jeg alligevel at fortsætte et par år mere som kasserer for NKS. Det betyder, at jeg efterhånden har en vis erfaring med hensyn til indbetaling af kontingent til foreningen. Den erfaring siger mig, at jeg skal minde jer om at skrive jeres navn på girokortet, også hvis girokortet bliver afleveret til banken. Min erfaring siger mig også, at NKS hvert år bruger en del penge og tid på at sende rykkere ud til de cirka 175 medlemmer, som glemmer at betale i første omgang. Overhold derfor venligst betalingsfristen d.15.februar, og hvis medlemskabet skal stoppes, så ring, email eller skriv lige til mig, det ville være en stor hjælp. På forhånd tak.

Kontingentsatsen er uændret 250,- danske kroner. De norske og svenske satser er blevet kurskorrigerede, og de er nu henholdsvis NOK 275,- i Norge og SEK 290,- i Sverige. Det glæder mig især, at den svenske sats nu er på den psykologisk rigtige side af de 300 kroner igen. Girokontonumrene for de to lande står forrest i bladet.

På årsmødet blev jeg, på baggrund af NKS' økonomiske situation, opfordret til at gøre opmærksom på, at frivillige bidrag er meget velkomne. Det er hermed gjort, kontingentsatserne kan bare betragtes som minimumssatser.

Kassereren

Kan man samla på Sansevieria ?

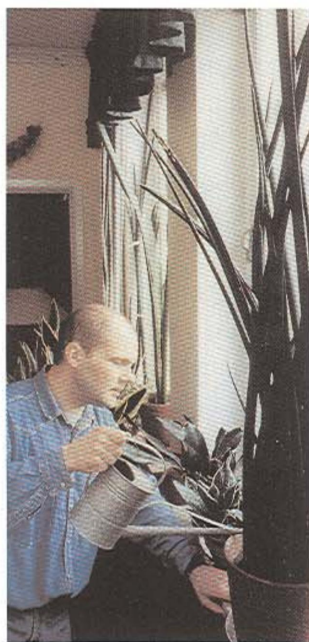
Ja, Göran Wallén i Kävlinge, mångårig medlem i NKS/Sydsverige tycker det. Av hans kaktus och suckulentsamling finns bara en svärmorskudde kvar. Men det är ändå överfyllt i fönsterkarmarna med taggiga växter, som ligger så nära suckulenter, som det går att komma.

Göran har de senaste 15 åren specialiserat sig på Sansevieriasläktet och har i dag et 50 tal arter.

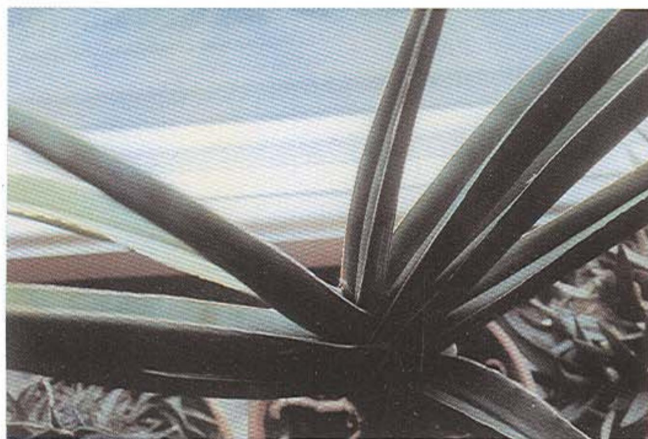
När man tittar på hans samling, inser man, at Sansevieria är mycket mer än den vanliga *S. trifasciata*, som de flesta av oss har stående på en fönsterbänk. Likheten med andra suckulenter är uppenbar, och det finns arter som är till förväxling lika en liten agave.

Göran har fått tag i sina plantor genom ett

aktivt samlande under resor, genom utländska plantskolor och genom fröbeställningar från utlandet. Han har också tiggat skott i botaniska trädgårdar och på dessa sätt fått samlin-

Göran i skötseltagen i ett av sina Sansevieriafönster. Det behövs höga fönster för att få plats med S. cylindrica - närmast kameran.

Solfjäderformad i växten är S. ehrenbergii

gen att långsamt växa. Vad han saknar mest är likasinnade att utbyta erfarenheter och skott med. Göran tycks vara ganska ensam om sin hobby.

Sansevieria kommer ursprungligen från torra områden i Afrika och Indien. Den förökar sig förutom genom frö med krypande rizo-mer. Sansevieria är tåliga växter, som trivs utmärkt med inomhusklimat på fönsterbrädan, och i stort sett kan man bara ta livet av en Sansevieria med kraftig och upprepad övervattning...

Göran vill gärna ha kontakt med andra, som intresserar sig för släktet Sansevieria.

Hans adress är: Göran Wallén, Stationsgatan 13, Kävlinge. Tel. 046-711103.

Text och foto: Kjell-Erik Nilsson

förgrunden S. pinguicula och bakom den S. gracilis

Sansevieria rhodesiana, förväxlande lik en liten agave, - lika vass i spetsarna...

Homo semperludens XIV

Et af oldtidens fabeldyr var kimæren, fortil en løve - i midten en ged - bagtil en slange - og som prikken over iet kunne den også spy ild! Så vildt går det ikke til i planteverdenen, men fænomenet eksisterer også der.

I mange planteskoler kan man få *Laburnocystus adamii*. Den er formodentlig hårdfør de fleste steder i Norden trods sin franske oprindelse. Planten er en kimær mellem en *Laburnum* (Guldregn) og en *Cystus* (Gyvel), som formodentlig er opstået ved en podning. De fleste kender den såkaldte "Jordbærkaktus", *Gymnocalycium mihanowichii* Hibotan, der normalt fås podet på en *Hylocereus*, hvilket er lidt problematisk, eftersom *hylocereus* på vore breddegrader er ret allergisk over for lave temperaturer og rådner for et godt ord eller en dråbe vand for meget. Egentlig ganske mærkeligt eftersom den vokser og blomstrer fint i Middelhavslandene, og ved selvsyn har jeg oplevet masser af regn og ikke særlige høje temperaturer i både Spanien, sydfrankrig og Kreta, Men der tåler den det udmærket! Forklaring? Nuvel - tilbage til kimæren. Henk De Looze, som en del læsere vil kende fra årsmøderne, om hvem man sagde, at man gik ind i hans drivhus i Holland og kom ud i Belgien, forærede mig for en del år siden en skønhedsåbenbaring eller om man vil en rædsel af en plante - nemlig en kimær mellem *Gymnocalycium*/*Hylocereus*. Nyd billedet. Ak og måske ve - jeg har den ikke mere.

Sidste vinter blev den slap og anæmisk og stod ikke til at redde. Jeg har imidlertid foræret en masse stiklinger af den væk, men jeg kan bare ikke huske til hvem. Så hvis der

kimær mellem *Gymnocalycium*/*Hylocereus*

blandt læserne skulle være en, der stadigvæk har den, ville jeg gerne have et stykke tilbage engang i næste årtusinde!

Ikke nok med kimærer - også svigermødre har trængt sig ind i gode mænd og kvinders plantedomæne, der dog burde være friholdt for sligt. Hævnen er sød. Et velvoksnet eksemplar af *Echinocactus grusonii* kaldes kærligt for "Svigermøders Stol". Og mange mennesker lever rimeligt lykkeligt med "Svigermørs Skarpe Tunge" uden at vide, at den hedder *Sansevieria trifasciata*. For andre er det yderst tilstrækkeligt, og der kunne ikke drømme om, at *Sansevieria* både er mindst lige så sukkulent som *Yucca* og ydermere har andet end *S. trifasciata* at byde på. Retfærdigvis, smag og behag taget i betragtning, skal det nævnes, at der findes mange varianter, kulturformer og mutationer af *S. trifasciata*, som virkelig er interessante.

Slægten *Sansevieria* er udbredt fra det sydlige Afrika over Madagascar til Indien. Nogle vokser i tropisk - andre i subtropisk klima.

S. aethiopica

Nogle vokser udsat for ret ekstreme klimatiske forhold, hvad sol og tørke angår - andre vokser sammen med andre skyggegivende planter i ret nedbørsrige områder. Nogle bliver aldrig mere end 5 - 6 cm høje - andre når de to meter. Nogle er sylespidse og agavelivsfarlige - andre er venlige som en lille aloe. Jeg ved for lidt til på nogen måde at kunne kalde mig ekspert på *Sansevieria*, men jeg

Sansevieria sp.

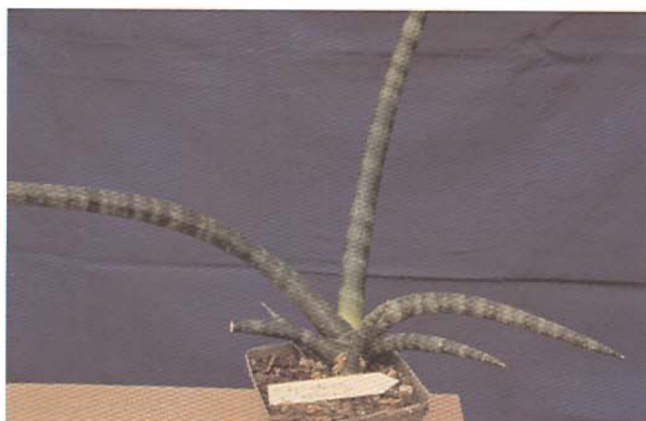
dyrker i øjeblikket 15 arter og former. Jeg har et par stykker af den almindelige *S. trifasciata* nærmest for at have noget til vindueskarmen, der ikke kræver for meget pasning, og som kan klare sig med en noget lysfattig vokseplads. Kultivaren "Moonglow" er ikke så ringe endda med måneskinsfarvede(!) nye blade, der med alderen bliver mere grønne.

Imidlertid findes der et utal af former og kultivarer, *Hahnii* etc., som sikkert også kan opfylde dette formål. Mine favoritter er de mindre. *S. aethiopica* er en dejlig problemløs, tæt og lille plante, som dog skulle kunne få blade på op til 40 cm. Så høj er den dog ikke blevet endnu efter 4 år. Min erfaring er den, at de små planter vokser temmelig langsomt, så de 40 cm lader vente på sig.

Bladene på *aethiopica* er ret flade, så overfladisk betragtet kan den ligne en dværgaloe. Andre gode arter med relativt flade blade er: *conspicua*, *grandicuspis*, *hyacinthoides*, *kir-*

Sansevieria sulcata

Sansevieria cylindrica var. *patula*

kii og *guineensis*. Der er mange andre, men de nævnte arter kender jeg og kan anbefale. *Sansevieria fischeri*, *francoisii* og sp. adskiller sig ved at have tykkere eller mere runde blade. De tre, som er vist her er også små pladsvenlige planter. Bladmæssigt ligner de *Sansevieria sulcata*, men billedet viser med al tydelighed, at *sulcata* vil i vejret.

Helt galt eller godt forholder det sig med *S. cylindrica*, hvor bladet kan nå op på små 2 meter. Varianten *patula* lider lidt af højdeskræk så bladene bøjer af og gror sidelæns. Billedet er mere end et år gammelt, så en dag når de måske fra den ene ende af drivhuset til den anden!

Kulturmæssigt giver de arter, jeg kender ikke de store problemer. Jorden er min standardblanding, hvilket vil sige ca 50% tørv og resten leca, lava og grus. De bliver vandet jævnt som alle andre sommervoksere, men de bliver ikke holdt helt tørt om vinteren. Jeg holder dem ved ca 10° C, hvilket nok er 2-3 grader for lavt. Lave temperaturer medfører tit råd! De egner sig derfor mindst lige så

Sansevieria fischeri

Sansevieria francoisii

godt som stueplanter, når vi lige ser bort fra kæmperne.

Holdt i en stue vil almindelig veldrænet blomsterjord sikkert være ganske udmærket. Formeringen er rimelig nem. De fleste arter sætter sideskud, som let kan fjernes. Frø udbydes sjældent, men hvis det er kærneholdigt, så minder formeringen om alle andre énkimbladene. Dog vokser de efter min erfaring ret langsomt det første år.

Bladstiklinger er efter min mening ikke en

dårlig løsning, især hvad arter med runde blade angår. Skær et blad af - lad det tørre et par dage - sæt det i en potte i et veldrænet gromedie og vand af og til. En skønne dag sidder bladet fast, og et nyt skud kan forventes. Det eneste minus ved denne metode er tiden. Nogle arter kan godt bruge 2-3 måneder på processen. Et ekstra plus ved metoden er, at et blad kan skæres i flere stykker, idet 3-4 cm ofte er nok, men husk at vende den rigtige ende nedad.

Summa summarum - er din svigermoder et problem, så sublimer dine følelser og anskaf nogle pæne Sansevieria, så du har noget pænt at se på. Er din svigermoder et radikalt problem, og du ønsker at løse det en gang for alle, så anskaf en god form af *S. cylindrica*. Skær et blad af (ca 1,5 m) - de er spidse som en agaves - og søm hende fast til et træ i haven. Du kan altid bagefter skære lidt af til stiklinger, så tabet af bladet ikke er uopretteligt.

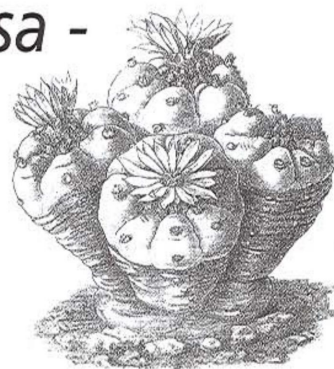
Tekst og fotografier: Peter brandt Pedersen

Lophophora williamsii v. *caespitosa* - og lidt om bogen - R. Gryhm: *Lophophora*.

Jeg har aldrig været i Mexico, men på grund af kaktussernes form og udseende synes jeg meget om dem fra Central- og Nordmexiko og det sydlige USA. Derfor anskaffede jeg også nogle *Lophophora*, da jeg startede min samling. Af de spæde frøplanter er der i mellemtiden blevet nogle blomsterdygtige eksemplarer med stor roerod. Planten på fotografiet har jeg dog ikke dyrket fra frø, så gammel er jeg nu heller ikke.

Min ældste *Lophophora* fik jeg foræret for ca 15-20 år siden, et sideskud fra en *Lophophora williamsii* med stor trichomen (ulden top, red.). Fra alle mine planter høster og sår jeg frø. Kun fra *L. jourdaniana* er jeg nødt til at tage sideskud og plante dem i rent hvidt sand eller pode stiklingerne på *Eriocereus jusbertyi*. Mine planter overvintrer tørt og

L. williamsii, forside fra vores udstillingsbrochure i Wiesbaden 1999.

køligt ved 5-10° C i kælderen. Planterne klarer sig fint, er blomstervillige, men dog først ret sent hen imod Juni. Hvert år er jeg påny fascineret af, hvordan de meget indtørrede planter allerede efter den første vanding svulmer op og næsten øjeblikkeligt bliver runde og hårde igen. Den mest tørstige er *L. fricii*. Den "drikker" så meget, at der er fare for at den sprækker. Her skal man være lidt forsigtig med den første vanding, det gælder især de podede planter.

Men her ender også mine faglige kvalifikati-

Lophophora caespitosa - 25 cm stor pude, 30 år gammel.

oner. Jeg arbejder aldrig med mine Lophophora på en mere videnskabelig baggrund, bortset fra oversættelsen af Rudolf Gryhm's bog: Rod/"Die Gattung Lophophora". Jeg vil derfor ikke lave en anmeldelse af bogen, men blot henvise til de mange farvefotos af vildplanter, nogle er meget gamle og kamformede. Gryhm viser flere billeder end f.eks. Anderson i en ældre bog: "Peyote - the divine cactus". Anderson lægger mere vægt på de indianske traditioner omkring denne plante-gruppe end selve botanikken. I Gryhm's bog finder man endvidere en omfattende bearbejdning af den historiske oversigt af taxonomer med originaltegninger fra gammel og mindre kendt litteratur. Men til Gryhm's nye teorier kan og vil jeg ikke tage stilling.

I den førnævnte bog savner jeg et foto af *L. williamsii* v. *caespitosa* Y. Ito n.n. (syn. *L. caespitosa* Kreuzinger, *L. caespitosa* Fric ex Roder, *L. williamsii* v. *caespitosa* hort.) Den sidste nævner C. Backeberg i sin "Kakteenlexikon" bare som underart, men planten blev beskrevet meget passende: "danner mange sideskud indtil planten ligner en pude, de enkelte hoveder mindre". Lokaltiteten er kendt, Fric samlede i 1924 planter nær San Luis del Cordero i delstaten Durango. Dr. V. Habermann fandt planterne i slutningen af 60'erne nær San Pedro. Habermann's feltstudier beskriver også *L. jourdaniana* Habermann og *L. fricii* Habermann.

Ifølge Habermann "plukker" indianerne de små plantehoveder og spiser dem til deres ritualer. Muligvis er det grunden til, at *L. caespitosa* er vild med at danne sideskud og derved sikre bestanden, frødannelsen er nem-

lig endnu ringere end hos *L. jourdaniana*. Den sidstnævnte er ret blomstervillig, men danner ikke frø. *L. caespitosa* blomstrer sjældent, kun enkelte kloner viser små, lyse blomster. Det er nok grunden til, at arten og dens mutationer i naturen ikke kunne klare at udbrede sig lige så godt som de andre mere livskraftige Lophophora arter.

En sidste bemærkning: da typelokaliteten i plantebeskrivelsen mangler, er arterne *L. caespitosa* og *L. jourdaniana* ikke blevet anerkendt. Man mener, at *L. jourdaniana* er en hybrid på grund af dens juvenile torne-drugt, der senere hen reduceres. I F. Hochstätter's frøliste fra 97 findes en *L. jourdaniana* Viesca Coahuila.

Mens andre muligvis leder efter planterne i Mexico, foretrækker jeg at blive hjemme. Nu er jeg jo også den heldige ejer af en 25 cm stor "pude" af *L. caespitosa*, den er nok til mig.

P.S.: Bøger fra forlaget RSID omhandlende mexikanske kaktus kan købes hos mig (Lophophora, Turbinicarpus, Ariocarpus).

Litteratur:

R. Gryhm: Rod/ "Die Gattung Lophophora", Verlag RSID, Bratislava 1997.

E.F. Anderson: "Peyote - the divine cactus", Univ. of Arizona Press, Tucson & London 1980.

Sukkulenten Richter
Postfach 110411
D-93017 Regensburg
(overs. Helga B. Erritzøe)

Lophophora caespitosa i blomst

Yucca nana Hochstätter.

I 1998 beskrev Fritz Hochstätter en ny art af slægten *Yucca*, nemlig arten *Yucca nana* (Succulenta 77 (2):72, 1998). Første gang denne plante optræder i litteraturen er i 1985, i en artikel af Robert Haenni, i det amerikanske kaktusselskabs blad. Robert Haenni (Denver, Colorado) og hans ven Allan Taylor (Colorado) var i Januar 1985 på en plantetur til det nordlige Arizona og ind i Nevada og Utah. I det sydlige Utah lidt syd for Moab, var deres første fund en dværgform fra slægten *Yucca*, de største rosetter var ikke mere end ca. 45 cm i diameter, og kun 10 til 15 cm høje. Enkelte af planterne var gamle grupper, som tilsammen var op til næsten 100 cm i diameter.

Der skulle gå 13 år før denne Dværg *Yucca* endelig får et navn, det sker efter at Fritz Hochstätter genfinder planterne på en af sine utallige ture på jagt efter *Pediocactus* og *Sclerocactus*. Som sædvanligt bliver Fritz Hochstätters førstegangsbeskrivelse trykt i det Hollandske *Succulenta*. I det der følger, har jeg forsøgt at sammenfatte det vigtigste om arten, samt mine egne (omend meget korte) erfaringer med arten: *Yucca nana* Hochstätter

DVÆRGYUCCA

Synonym:

Yucca sp. Robert Haenni, Cactus & Succulent journal (US) 57:170, fig. 2 (1985), south of Moab Utah

Typelokalitet:

Syddige Utah, i 2.075 m. (type eksemplaret fh 1178.78 er deponeret i SRP (Herbario Boise, Idaho, USA)), der er ikke opgivet en præcis lokalitet, dette af hensyn til artens beståen, da der ikke er ret mange planter på lokaliteten og den derfor vil kunne blive udsat for indsamling med udryddelse til følge. (Fritz Hochstätter har dog haft frø fra typelokaliteten på sin frøliste siden 1998!)

Udbredelse og voksesteder:

Yucca nana er endemisk i Great Basin Desert, i det sydlige Utah i 1.600 - 2.200 m. Vok-

Yucca nana, Sinbad Country, Utah, 2.000 m (fh1179.53)

Bemærk at et Casio ur er ca 6 cm i diameter!, ved denne lokalitet er planterne meget små, den lille plante yderst til højre med hvide blomster er en *Phlox* sp.

Foto Fritz Hochstätter, ©1999

sestederne er stenede til sandede skråninger i åbne fyretræsskove, hvor den vokser i det der kaldes Sagebrush vegetation. Sagebrush-vegetation domineres af arter i slægterne *Artemisia* og *Atriplex*, her vokser *Yucca nana* sammen med *Sclerocactus parviflorus*, *Echinocereus* og forskellige *Opuntia* arter. Udbredelsen af *Yucca nana* er tilsyneladende meget begrænset. Størstedelen af planterne vokser i Glen Canyon, og hertil vil Fritz Hochstätter foretage flere ekspeditioner for at klarlægge artens udbredelsesområde.

Beskrivelse af arten

Rosetterne; er solitære eller gruppedannende, op til 65 (80) cm i diameter. Danner udløbere, er ikke stammedannende. Rødder; rizhomsystem der vokser lateralt. Bladene; stive og rette, op til 20 cm lange, konvekse (udafbuet), mørke grønne, glatte, med mange frynsede tråde i kanten, bladene bliver lidt smallere før roden af bladet, brunlig torn på bladspidsen, ved basis under 1 cm bred. Blomsterstand; normalt opret, sukkulent, over 100 cm høj, ikke forgrenet. 1 til 3 blomster på hver blomsterstilk, normalt 20 stilke på hver blomster stand. Blomsterne; er klok-

keformede, hvide, dækblade 3 - 4 cm lange, 1,5 - 2,5 cm brede, kronblade 2,8 - 3,5 cm lange, 1,8 - 2,8 cm bred. Griffel; cremefarvet, 1 cm lang. Støvknop; hvid, cremefarvet eller næsten grønlig. Støvtråde; grønlig 0,5 cm. Frugtknuden; grønlig 1,5 cm lang og 0,5 cm i diameter. Støvfang; 6 (8) creme-grønlig.

Frugt: Kugleformet til ægformet, er grøn imens den modnes. Frugten sprækker og åbner sig, når den er moden. *Yucca nana* hører til de "dehiscent fruited species" (arter med opspringende frugt) i section CHAENOCARPA, 3 - 4 cm lang, 2 - 3 cm tyk. Frugten, der er træagtig, når den er moden, er 4 - 5 cm, når den er åben, og 2 - 2,5 cm, når den er lukket.

Frøene; sorte, flade, har en ru overflade, der er lidt halvkugleformede, frøene varierer i formen og er fra 0,4 til 0,9 cm lange og brede, frøene er spiringsdygtige i mange år.

Blomstringstid i naturen; fra slutningen af april til Juni.

Beslægtede arter:

Den nærmeste slægtning er *Yucca harrimaniae*, denne art vokser ganske nær *Yucca nana*, men adskiller sig ved, at have længere blade (over 20 cm) samt, at blomstertænglen er kortere (under 100 cm) end hos *Yucca nana*. Blomsterne hos *Yucca nana* er helt hvide imens de er rødhvide til cremefarvet eller endog brunlige hos *Yucca harrimaniae*.

Egne erfaringer med *Yucca nana*:

Da arten jo er forholdsvis ny i kultur, har jeg ikke haft mulighed for at lave dyrkningsforsøg med denne lille dværgyucca, men jeg har dog fået sået frø fra alle kendte lokaliteter:

Yucca nana Limestone Cliffs, Utah, 2.040 m. fh 1179.52, sået 1999

Yucca nana Mill Creek area, Utah, fh 1178.77, sået 1998 og 1999

Yucca nana, Sinbad Co. Utah, 2.000 m., fh 1179.53, sået 1999

Yucca nana Type location, 2.075 m., southern Utah, fh 1178.78, sået 1998

Frø indsamlet på typelokaliteten i det sydlige Utah, 2.075 m (fh1178.78)

Foto Benny Møller Jensen, ©1999

Da arten vokser i 1.600 til 2.200 m., forvent-

Yucca nana, 15 måneder gamle frøplanter dyrket fra frø indsamlet på typelokaliteten i det sydlige Utah, 2.075 m (fh1178.78)

Foto Benny Møller Jensen, ©1999

ter jeg, at den vil kunne klare sig i et uopvarmet drivhus og måske også i haven på et godt beskyttet sted, hvor den i vintermånederne er beskyttet imod vintervæde. I sommeren år 2000 vil jeg plante de første frøplanter ud i mit uopvarmede drivhus. Og i 2001 vil mine frøplanter være så store, at en af dem kan afprøves i mit beskyttede bed på friland.

Hvis det viser sig, at *Yucca nana* er hårdfør i Danmark, vil der være stor efterspørgsel på den fra folk, der dyrker alpine planter eller frilandskaktus. Jeg håber, at jeg i løbet af de næste 10 år vil være i stand til at levere danske frø af denne plante således, at det ikke bliver nødvendigt at samle frø i naturen. Derudover vil det være oplagt at bruge arten til at lave hybrider med, sådan at udvalget af dværg *Yucca*'er kan blive endnu større.

Referencer:

- HAENNI, R, (1985), Cact. & Succ. Jour. Amer. Vol. 57 (4): 170-172. (*Yucca* sp.)
 HOCHSTÄTTER, F., (1998) Succulenta 77 (2):72. (*Yucca nana*)
 HOCHSTÄTTER, F., (1998) Kaktusblüte :29. (*Yucca nana*)
 HOCHSTÄTTER, F., (1999) *Yucca* (Agaveceae), CD-Rom nr. 3.
 MCKELVEY, S., *Yucca* of the southwestern USA 2: (1947)
 NEESE & WELSH, Great Basin Naturalist 45 (4): 789-790 (1985) (*Yucca harrimaniae* var. *sterilis*)

REVEAL, Intermountain Flora 6: 530 (1977)
 (Yucca harrimaniae var. neomexicana)
 RYDBERG, Fl. Rocky Mts. 1061. 1917(1918)
 (Yucca gilbertiana)
 TRELEASE, Ann. Rept. Missouri Bot. Gard.
 13: 59 (1902) (Yucca harrimaniae)
 TRELEASE, Annual Rep. Missouri
 Bot. Gard. 18: 225, 1907. (Yucca harrimaniae
 var. gilbertiana)
 WOOTON & STANDLEY, Contrib. U. S. Nat.
 Herb. 16: 115 (1913) (Yucca neomexicana)
 WEBBER, J.M., Yuccas of the South West, in
 Agriculture Monograph U.S.D.A. 17: 1953)
 Tak til Fritz Hochstätter for hjælpen med
 artiklen, og for lån af fotos til denne.

Benny Møller Jensen
 Aalborgvej 305, Hæstrup
 DK-9800 Hjørring.
 Email: conben@post9.tele.dk

Frø indsamlet på typelokaliteten i det sydlige Utah, 2.075 m (fb1178.78)

Foto Benny Møller Jensen, ©1999

Benny's Yucca page på internettet:
<http://home9.inet.tele.dk/conben/Yucca.htm>
 Benny Møller Jensen ©1999

Nordisk Kaktus Selskab. Østjyllandskredsen.

Redaktøren har bedt kredsformændene fortælle om kredsens aktiviteter, til gensidig inspiration og oplysning. Den opfordring tager jeg til mig, og jeg vil i det følgende berette om nogle af Østjyllandskredsens møder i 1998 og 1999.

Som formand er det oftest mit job at finde på programmet til sæsonen. Hos os har vi delt den i to, forår og efterår. Vi har således ingen møder vinter og midt sommer. Vi har også valgt at have få møder (typisk 2-3 møder i hver halvdel).

For at skære ned på bureaukratiet har vi kun en formand og en kasserer, der udgør hele bestyrelsen, og disse to træffer så med hård, men retfærdig hånd, alle afgørelser vedrørende aktiviteter for kredsen. Dette har fungeret i mange år, til medlemmernes tilfredshed. Vi har også nogle uskrevede principper for kredsens virke, og dem kan vi da lige så godt få nedskrevet:

1. Kredsens penge er jo indbetalt af medlemmerne, og skal derfor bruges til gavn for dem. Det betyder, at kassen aldrig må blive for stor og hele tiden skal bruges til f.eks.:
2. Kørselsudgifter. Vores kreds har en geo-

grafisk udstrækning på over 100 kilometer, og derfor udbetales kørselsgodtgørelse pr. bil, når vi har arrangementer udenfor kredsens område. I efteråret havde vi f.eks. en tur til Sønderjylland, og her blev udbetalt 1500 kr i kørselshjælp.

3. Planteindkøb. Der skal altid være planter til salg på alle medlemsmøder. Vi køber planter hjem fra udlandet og sælger dem på møderne. Salget indbringer altid mere end købsprisen, og på den måde vokser kassen, ud over det almindelige kontingent, som er på 50 kr. om året.

Vore almindelige arrangementer foregår som åbent-hus-møder. Forskellige medlemmer af

Hos Ingerlise Windi i Lillesand kan man se den ne Turbinicarpus alonsoi.

Fra Norgesturen. Besøg i drivhuset i Botanisk Have i Kristianssand.

kredsen tilbyder at lægge hus til, og så mødes vi (som regel lørdag eftermiddag) for at snakke, hygge, se på planter, købe planter, udveksle nyheder, drikke kaffe og inspirere hinanden. Vi ser som regel 12-20 medlemmer ved disse møder, hvilket er omkring halvdelen af medlemmerne. Vi har formentlig, ligesom andre kredse, en del passive medlemmer, som troligt betaler kontingent, men vi ser dem aldrig til møderne.

Hvorfor ved jeg ikke.

For at møderne ikke altid bliver det samme, prøver jeg at lave arrangementer, der er anderledes. Her kan jeg nævne nogle af dem:

- En heldagstur til København for at besøge Botanisk Have, samt bese nogle samlinger på Sjælland. Kredsen gav tilskud til turen.

- En heldagstur til Varberg i Sverige, for at se den store udstilling af kaktus og sukkulenter der afholdes her.

Ture til andre kredse for at se, hvordan de dyrker deres planter. Senest var vi i Sønderjylland. Kredsen gav tilskud.

Selskabet er oppe i de norske fjelde for at finde det sydligste voksested for en af vore egne sukkulenter, *Saxifraga cotyledonis*

- En 3-dages tur til Norge for at besøge vore norske venner. Det blev klaret med privat indkvartering og vi forventer et tilsvarende genvisit til Danmark på et tidspunkt.

Jeg håber, at disse linier har været med til at inspirere andre kredse til nye former for medlemstræf. Det er trods alt i kredsene, at det grundlæggende arbejde for foreningens beståen skal lægges.

Formanden for Østjyllandskredsen
Bjarne Kjempff.

*Selskabet er oppe i de norske fjelde for at finde det sydligste voksested for en af vore egne sukkulenter, *Saxifraga cotyledonis**

Tidligere årgange af KAKTUS

kan købes ved henvendelse til:

Thorkild Alnor Nielsen

Langenæs Allé 26, 2. tv.

DK-8000 Århus C.

Betaling: check eller på giro nr. 2 940 744.

Pris: 10 kr. pr. nummer + porto.

Følgende årgange er udsolgt:

5-8-9-11-12-13-14-16.

På tur i Mexico.

Denne artikel er en af flere små beretninger om de oplevelser vi, dvs. Geir, Magne, Bjarne og jeg selv, havde på vores sommertur til Mexico i 1999.

På en af vore ture nordpå fra hovedstaden ankom vi sent på eftermiddagen til byen Tequisquiapan, som ligger små tohundrede kilometer nord for Mexico City i staten Querétaro. Vi fik hurtigt indtryk af en rigtig hyggelig mexicansk by, og ved nærmere eftersyn viste det sig endog at være en mexikansk by i særklasse med charmerende huse og renholdte gader. Jeg må i sandhed sige, at der er mange steder i Mexico, jeg ikke kunne drømme om at bosætte mig, men drømmen om et lille sommerhus på disse kanter strejfede dog mine tanker. Byen bliver besøgt af pengestærke feriegæster fra Mexico city, hvilket selvfølgelig sætter et præg på levestandarden, men også har betydning for hotellernes prisniveau.

Efter en del søgen efter et hotel med rimelige priser blev vi indlogeret hos señora Lillibeth, som ejer et ældre charmerende feriecenter i udpræget cubansk stil. Vi fik vores egen bungalow med køkken og bad. Señora Lillibeth fortalte os senere, at det var hendes tidligere cubanske mand, som havde bygget det hele. Han blev senere skudt af en anden bejler, så Lillibeth har drevet det alene siden da. Vi oplevede Sra. Lillibeth som en farverig person. Da vi ankom var det tydeligt, at hun var i løftet stemning som følge af et par tequilaer eller tre. Om morgenen, iført morgenkåbe, tændte la señora sin første af dagens mange cigaretter og spillede klassiske værker på sit klaver - sikkert som det havde været kotume for flere år tilbage.

Den følgende morgen kørte vi nordpå ad hovedvej 120 til Mesa de Leon, hvor vi skulle se *Wilcoxia schmollii*. Planterne er vanskelige at få øje på idet de kun vokser i skyggen under små buske. Om det nu er solens intense stråler, eller det er de omstrejfende geder, der har tvunget planterne til at vokse under de beskyttende forhold som buskene giver dem, er ikke til at afgøre - måske en kombination af begge.

Wilcoxia schmollii

Wilcoxia schmollii er en meget lille plante og efter nogen søgen, fandt vi de bløde hårde planter - hver af dem ikke mere end 10 cm høj. Planterne havde blomstret, og Geir og Magne fik samlet lidt frø. På ingen af planterne var der gamle skud, alle planter var friske og saftfyldte. *Wilcoxia schmollii* har knold-rod, hvorfor det er højst sandsynligt, at dette års skud vil tørre ind i den regnfattige tid, og at nye skud vil vokse frem i den næste periode med regn. I kultur, hvor denne cyklus ikke finder sted, og de enkelte skud vokser sig længere, er det næsten umuligt at få planten til at vokse opret, uden at den vælter.

Vi gik omkring på lokaliteten en times tid og fandt også *Coryphantha clavata*, *Thelocactus leucacanthus* og *Mammillaria elon-*

Thelocactus leucacanthus

Mammillaria elongata med 1 midtertorn

gata med én midtertorn.. Med på turen havde vi vores nye mexicanske amigo ved navn Emilio, som vi først havde lært at kende dagen før. Emilio er også kaktus-freak og så har han tilmed et gartneri i Tequisquiapan, som vi senere skulle kigge nærmere på.

Emilio har en stor viden om planter og har kendskab til mange spændende lokaliteter i Mexico, hvoraf vi så et par stykker. Fra Mesa de Leon kørte vi et kort stykke vej for at bese en lokalitet med *Ariocarpus kotschoubeyanus*. Lokaliteten ligger meget tæt på den oprindelige typelokalitet, som i sin tid blev angivet af Britton og Rose. Typelokaliteten er desværre "ødelagt", idet man her havde bygget en kirkegård. I forbindelse med et dæmningsprojekt ved den nærliggende flod -Rio Moctezuma- havde det været nødvendigt at genhuse nogle indianerfamilier, som boede ved floden. Således havde man også været nødt til at etablere en kirkegård, men des-

værre valgte man et ret uheldigt sted.

Vi kunne sagtens se kirkegården i det fjerne, afstanden dertil var måske 3 km. Her hvor vi nu stod, var der pænt med *Ariocarpus kotschoubeyanus* i mange størrelser - vi fandt endog en sjælden kamform: *Ariocarpus kotschoubeyanus forma cristata*.

Emilio fortalte os, at også denne lokalitet desværre er truet. Vi havde godt nok bemærket et indhegnet område meget tæt ved lokaliteten, som meget vel kunne ligne en losseplads. Men det var sandelig en losseplads, og den slags har det med at vokse og ifølge Emilio var indhegningen vokset støt i årenes løb. Så det er egentlig kun et spørgsmål om tid, før lossepladsen vil udkonkurrere planterne. Planterne vokser nogle steder helt op til heget. På lokaliteten vokser i øvrigt en del tornede buske, som gør det lidt vanskeligt at bevæge sig omkring i korte bukser, men på den anden side var det temmelig varmt så nogle af os måtte betale med sår og rifter.

"La venganza de Moctezuma" betyder "Moctezumas hævn" og er betegnelsen for den maveinfektion som næsten alle europæere pådrager sig i løbet af de første dage i Mexico. Vi slap heller ikke fri, men heldigvis kunne man købe sulfapræparater i håndkøb, så vores lidelser blev hurtigt kureret. Bakterierne kan man næsten ikke undgå på grund af den anderledes eller manglende madhygiejne. Man bør, for at undgå for meget af den slags helt undlade at spise salat og andre grøntsager, som ikke er kogt - en enkelt tomatskive kan være nok. Dermed ikke være sagt, at man så slipper helskindet igennem,

Finder vi den mon?

Ariocarpus kotschoubeyanus forma cristata.

man møder skam andre. bakteriefælder undervejs. Men Moctezuma har givet navn til andet end mavelidelser - således også til floden Rio Moctezuma, og det var denne, vi skulle besøge nu og her se de sidste rester af *Echinocactus grusonii* på typelokaliteten. Vi befandt os pludselig i et område, som tydeligvis var blevet endevendt for kort tid siden.

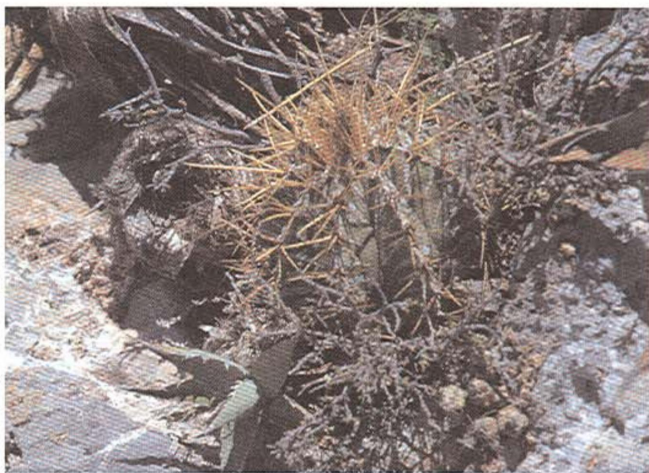
Vi kørte forbi tomme italienske arbejderghettoer, passerede igennem nyligt sprængte tunneller for til sidst at parkere ved en stor og dyb dæmning. På den ene side af dæmningen befandt sig en stor kunstig sø og på den anden side - dybt nede - kunne man skimte den næsten indtørrede Rio Moctezuma. Området under den kunstige sø havde tidligere været hjemsted for mange planter af *Calibanus hookeri*, men de var blevet udryddet i forbindelse med inddæmningsprojektet. Her var udstationeret militær, som straks proklamerede, at det var forbudt at fotografere. Det var ikke rigtigt til at forstå, at der skulle være forbud mod fotografering her, og jeg tvivler egentlig også på, om soldaterne kunne have givet os en rimelig forklaring. Men sådan er det nogle gange i Mexico - det er ikke altid at der ligger megen logik bag et forbud. Det er bare sådan! Men det var altså her de voksede - de sidste planter af *Echinocactus grusonii*. Ja vi kunne nu ikke røre dem, for de voksede mindst 30 meter oppe på en meget stejl bjergvæg. Der oppe i 30 meters højde var en smal klippehylde, som husede de 4 - 5 sidste planter. Selvom vi ikke måtte fotografere, sneg vi os alligevel til at snuppe en strimmel video på stedet. Geirs video er nemlig så snedigt indrettet, at man kan stille på søgemekanismen således, at ingen faktisk kan se at man filmer. Senere på vores køretur passerede vi et par mexicanske fængsler, hvilket ikke var noget opløftende syn. De bestod kort og godt af en ringmur og fire skydetårne - ét i hvert hjørne. Så ikke flere ulovlige filmoptagelser i denne omgang. Man kan godt finde *Echinocactus grusonii* andre steder i Queretaro, men så er der jo ikke længere tale om typelokaliteten, som er den lokalitet hvor man fandt den plante (typeplanten), som ligger til grund for den første videnskabelige beskrivelse af arten.

Thelocactus hastifer.

Men *Echinocactus grusonii* er sjælden i naturen - køn er den jo, så den er blevet indsamlet selv af mexicanerne. Der er faktisk større chance for at finde den rundt om i folks haver.

Vi kørte herfra efter kort tid og nu gik turen mod lokaliteten for *Mammillaria herrerae* og *Thelocactus hastifer*, som ligger tæt ved byen Cadereyta, ved et sted vi har noteret som "El Campanente". Vi befandt os nu rigtigt i ødemarken og vi parkerede bilerne, da den sidste stump vej ikke kunne skelnes fra det øvrige landskab. Efter en spadseretur på godt 5-6 kilometer nåede vi frem til skrænterne, hvor der skulle være chance for at finde *Mammillaria herrerae*. Vi ledte i et par timer, men desværre forgæves - planterne var væk. Emilio fortalte os at en indianerkvinde, som boede tæt ved hvert år ved juletid indsamlede disse "snebolde" og solgte dem på markedet. Mexicanerne benytter af og til små kaktus til deres juledekorationer, ligesom vi selv anvender mos og svampe; men nu så det ikke ud til, at der var mere at indsamle. Ifølge Emilio vokser planten ikke andre steder! Vi var mere heldige med hensyn til *Thelocactus hastifer*. Den vokser også kun på denne meget begrænsede lokalitet, men vi fandt et enkelt eksemplar med en pæn størrelse. *Thelocactus hastifer* er stadigvæk ikke en helt almindelig plante i samlingerne, men af og til kan man købe frø. Planten vil gerne vokse "hængende" så det er imod dens natur, hvis man med pinde o.lign. vil tvinge den til at vokse opret. Vi fandt også andre fine planter i området - bl.a. *Astrophytum*

Astrophytum ornatum.

ornatum, *Mammillaria pseudocrucigera*, Vi måtte videre til den næste lokalitet på denne vej. Lidt nordligere ved bakkerne tæt ved Vizarron skulle vi besøge et af voksestederne for *Strombocactus disciformis*. Og pludselig var vi der - for lige ved vejen lå et klippefremspring hvorpå der voksede i titusindvis af *Strombocactus*. Planterne vokser på en helt lodret flade i noget jord, som bedst kan betegnes som ler og sten. Jorden var fugtig, da det havde regnet flere gange i den sidste uges tid. Det var muligt, at bevæge sig rundt om og op over klippefremspringet hvilket vi gjorde for at danne os et overblik over lokalitetens størrelse. Planterne så ud til at befinde sig optimalt på den østlige skråning, idet planteintensiteten faldt voldsomt på de skråninger, der var anderledes orienteret i forhold til solen. Selv oppe på toppen var der ingen planter at finde. Når man står og ser disse *Strombocactus* i naturen kan man godt

undre sig lidt over, hvorvidt planterne egentlig bryder sig om at vokse i vandret plan hjemme i drivhuset. Burde man i stedet lægge potterne ned? Frø fandt vi ikke meget af og på grund af den megen myreaktivitet på stedet måtte vi gå ud fra, at det var myrerne, som agerede frøspredere her. Og myrer efterlader ikke meget til folk som os.

Nu var det blevet tid til at vende om og køre tilbage til Tequisquiapan for at se Emilios gartneri, inden det blev mørkt omkring kl. 18.30. I Mexico benytter man også drivhuse, men her er de bare konstrueret af plastfolie, som er spændt ud over et jernskelet. Drivhusets eneste formål er at give planterne skygge for solen. Det var tydeligt, at Emilio også var dygtig til at dyrke kaktus i sit gartneri. Vi var lamslåede over, hvor hurtigt de voksede her. F.eks. stod der *Cephalocereus senilis* på ca 1 meters højde, som kun var 7 år gamle, eller hvad med *Astrophytum asterias* - 3 år gamle og på størrelse med en kop, og sådan kunne jeg blive ved med at nævne eksempler. Der var også et par rigtige sjældenheder såsom *Mammillaria Sanches-Mejorada* og *Mammillaria luethyi*, men de var dog ikke til salg endnu.

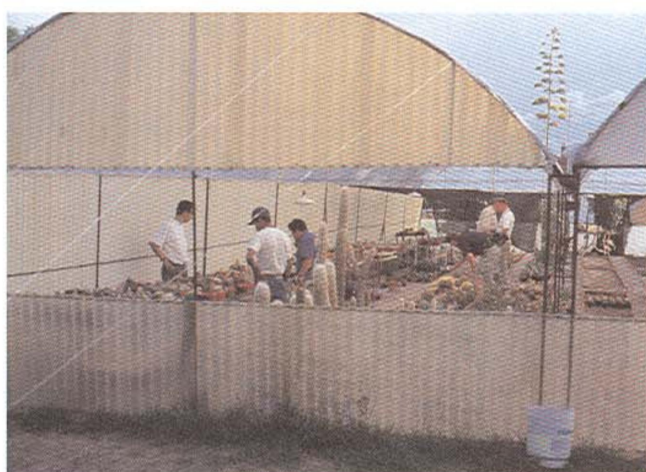
Vi afsluttede dagen på restaurant La Plaza, hvor vi spiste god mad og planlagde turen til den følgende dag.

(fortsættes)

Tekst og fotos: Finn Larsen

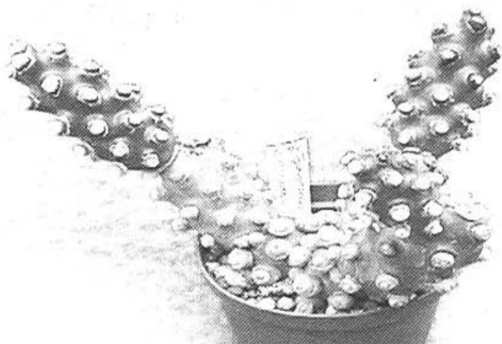

Mammillaria pseudocrucigera

Emilios gartneri

•The Tephrocactus Study Group•

Tephrocactus molinensis

Er du interesseret i Tephrocactus, Maihueniopsis, Air-ampoa, Pterocactus etc. er det måske noget for dig at blive medlem af TSG (Tephrocactus Study Group). Kontingentet er på 10 £ om året, hvilket inkluderer et medlemsblad 4 gange årligt. Der er tale om en lille forening på ca 70 mennesker, som ihærdigt dyrker og studerer deres planter. Bladet indeholder forskellige artikler om planterne i kultur, frøformering og hvorledes man får dem i blomst. Ligeledes indeholder bladet rejsebeskrivelser, billeder, faglige artikler samt meget andet interessant for en tephrocactusentusiast. Vil du vide mere, kan du prøve denne internetadresse: <http://www.cactus-mall.com/tsg/index.html>

eller du kan benytte adressen nedenfor:

Hon. Sec.:

W.G. Geissler, "Winsford", Kingston Road

Slimbridge, Glos. GL2 7BW - ENGLAND

E-Mail: w.geissler@virgin.net

Tekst og foto: Finn Larsen

•Fra redaktøren•

Efter en lille pause er jeg nu igen tilbage som ydende medlem. For et par år siden var jeg kasserer i foreningen, men denne gang forsøger jeg mig som redaktør. I den forbindelse vil jeg lige fortælle, hvorledes I bedst afleverer de mange artikler og billeder til bladet:

- Artikler afleveres bedst på diskette eller som e-mail. Angiv tydeligt filnavn, navn på artikel og afsender på disketten.
- PC-disketter konverteres af redaktøren.
- Word Perfect og Word konverteres uden problemer. Andre tekstbehandlingsprogrammer - gem som RTF.
- Digitale billeder kan afleveres som JPG ,tif, Pho

toDraw eller CorelDraw format.

- Lad altid en papirudskrift følge med disketten.
- NB: Disketter returneres ikke.
- Man behøver dog ikke at være i besiddelse af en computer for at skrive artikler til bladet. Jeg accepterer manuskripter skrevet i hånden eller på maskine. Har du noget på hjerte, men synes du, at du er helt håbløs til at skrive, så ring til mig så vi sammen kan finde en løsning.
- Billedmaterialet kan være fotografier, negativ, dias, eller udklip.
- Er du i tvivl - så ring eller send en e-mail.

Finn Larsen

•NKS hjemmeside•

Vores hjemmeside har fået ny adresse.

Den hedder nu <http://www.kaktus.dk/>

Nemt ikke?

•Sælges•

Eksklusiv samling af sydafrikanske sukkulenter!

Ca. 400 stk. ialt!!

Hovedparten af samlingen består af slægterne:

Adromischus; Haworthia, Astroloba; Ceropegia; Brachystelma; Lithops; Conophyllum; Oophyllum; Mitrophyllum; Nananthus; Gibbaeum; Argyroderma; Titanopsis; Ophthalmophyllum; Glottiphyllum;

En ganske lille del af samlingen består af slægterne:

Aloe; Gasteria; Crassula; Scilla; Euphorbia; Agave (dog fra Amerika);

Sydafrikanske løg:

30 løg fordelt på 10 forskellige sjældne arter. Hver art plantet for sig i store lerpotter.

Jeg afhænder samlingen af sukkulenter, da jeg fremover udelukkende vil koncentrere mig om kaktus. Planterne er naturligvis alle sunde og velplejede. De er stort set alle plantede i firkantede potter. Kun enkelte mangler et navneskilt.

Samlingen afhændes og sælges kun samlet - skal afhentes!! Pris: Kr. 4000.-

Endvidere SÆLGES:

Edgar Lamb: "The Illustrated Reference on Cacti and other Succulents". Vol. I - IV. Pris Kr. 600.- + porto
Tidsskriftet ASKLEPIOS fra International Asclepiad Society. 51 numre ialt.

Sælges kun samlet for Kr. 1000.- + porto.

Henning Pedersen

Mellemvej 15

8800 Viborg

tlf: 86 61 36 18

•Købes•

Hvem har en *Gasteria armstrongii* som jeg kan købe?.

Stikling har også interesse, men helst en plante med potte og rod.

Jimmy Schmeltzer

Nyvej 11, 573 Højby

tlf. 59 30 31 35

•Frøliste 2000•

Frøliste 2000 er klar. I anledning af årtusindskiftet er der ekstra stort udvalg i caudex-planter samt sjældne kuglekaktus.

Send navn og adresse til undertegnede. (For danske medlemmer også gerne et eller to frimærker).

Peter Brandt Pedersen

Tårnbygårdsvej 20

DK - 2770 Kastrup

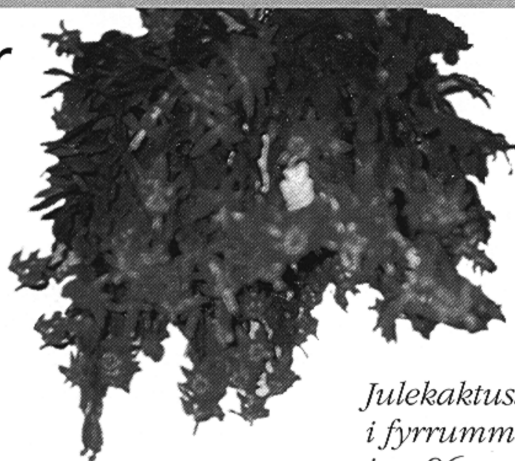
Årets gang med kaktusser og hvad dertil hører.

Det er skønt at høre, at de unge har været tilfredse med årsmødet, og at de har været glade for at besøge os tre her i oplandet. Det er jo ikke kun de unge, men alle som jeg har talt med, der syntes godt om Ubberup Højskole.

Ja - nu er det tid til, at tusserne med mere skal i vinterhi. Vi er nu i begyndelsen af oktober måned 99, og mine kaktusser skulle jo gerne være inden døre omkring 1. november. Dog holder den høje cereus (*Trichocereus pachanoi*) flyttedag til Sandved hos en ung kaktusmand, som er ved at bygge et nyt drivhus og derfor burde have plads en tid fremover. Men selve planten er 2,25 m høj, så det er nok begrænset, hvor længe den kan være der.

Frilandskaktusserne har også klaret sig godt, men der kunne godt have været flere blomster - synes jeg.

Julekaktusser: Vi har en som er ca. 25 år gammel og som blomstrer hvert år, men ikke altid til jul. Ofte springer blomsterne først ud sidst i januar. I år er der dog mange knopper her den 25. november. Dens rytme kan beskrives således: Efter afblomstringen i stuen får den lov til at hænge indtil foråret, hvorefter den flyttes til vort uopvarmede drivhus i ca 3 - 5 uger afhængig af vejret. Herefter bliver den hængt op i et fyrretræ, hvor den passer sig selv hele sommeren. I lange tørkeperioder vander vi den naturligvis, men normalt må den klare sig med vandet "fra oven". Medio september flytter jeg planten ind i drivhuset, hvor den opholder sig, indtil de øvrige kaktusser tages ind til

*Julekaktussen
i fyrrummet -
jan 96*

overvintring i vort udhus. Her er der ca. 6 - 10°C hele vinteren. Når den så - sidst i november har sat sine knopper - så kommer den ind i varmen i fyrrummet eller i soveværelset, hvor alle blomsterne springer ud. Ingen af blomsterknopperne plejer at falde af ved denne behandling. Kaktussen må nu igen vente på, at det skal blive forår - og på denne måde har vi dyrket vores julekaktus i mange år.

Jeg er ikke så heldig med at så. Det som jeg har haft mest held med er agaver - der spirer næsten altid 10 - 15 planter af et brev frø.

Selvfølgelig kan jeg også være uheldig med agaver, men det er nu sjældent.

Hvis nogle af jer skulle have lyst til at besøge os, så er I velkomne. Kaktusserne er i drivhuset fra ca. 20. april til 15. oktober. Er nogle interesserede i stiklinger fra frilandskaktusser, så bliver der en del til foråret. Kommer du på besøg, eller ønsker du stiklinger så ring på 59 51 21 17, så vi kan være hjemme, når I kommer.

Med hilsen

Nora og Viggo V. Andersen

Vangevej 6

4400 Kalundborg.

WORLDWIDE AIRMAIL SERVICE

DOUG AND VIVI ROWLAND

200 SPRING ROAD, KEMPSTON, BEDFORD, ENGLAND, MK42 8ND

All Kinds of Desert Plant seeds supplied from stock
Send today for our free Botanical Listings

TEL/FAX: 01234 358970

Cacti Seeds and Tillandsias

Write for my list with over 3000 species.

In addition to cacti seeds, we also offer seeds of:

Sukkulenter, Euphorbien, Pachypodium, Agaven, Yucca, Cycas-palmfern, Datura, Eucalyptus, Musa-bananas, Passiflora, Palms, Mesembryanthemum, Conophytum, Lithops and many others as well as a large assortment of Tillandsien-plants.

retail-wholesale

G.Köhres

Wingertstrasse 33

D-64387 Erzhausen/Darmstadt

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret? Få et gratis prøvenr. af vort medlemsblad "Orkideer" der kommer 6 gange årligt. Kontingent kr. 290,-/340,-.

DANSKE ORCHIDE KLUB

v/Inger Lomborg . Edisonsvej 1B

1856 Frederiksberg C .

Telefon 31 21 59 58

KAKTUSFRÖN!

Årets lista med ca 1800 spännande sorter väntar på dig! Några har världspremiär! Som vanligt massor av Lobivia, Rebutia & vinterhårdiga men även extra mycket sukkulenter. Dessutom inspirerande böcker, etiketter, krukor, miniväxthus m m. Flera nya böcker på lager! Skicka gärna ett par frimärken till svarsporto, katalogen är fullmatad!!!

SuccSeed - Mats Winberg, Valsängsv.

24 S-633 69 SKOGSTORP, Sverige

Epost: succseed@algonet.se -

Hemsida: www.algonet.se/~succseed

UHLIG
KAKTEEN

Postfach 1107 D-71385 Kernen
Tel. 07151 41 891 Fax 07151 467 28

35 år

Kaktus og andre sukkulenter

- mere end 2000 arter sjældne planter og frø
- verdensomspændende forsendelser
- skriv efter listen mod betaling af 2 internationale svarkuponer
- besøgende - også i grupper - er velkomne
- løbende tilbuds-suplementer
- detail- og engroshandel

KAKTUS SUKKULENTER i mange arter

Gartner Bent Jørgensen

Vejlegårdsvej 99 - 2625 Vallensbæk

Tlf. 43 64 50 95

Planter sendes ikke!

RICHTER-SUKKULENTER

Postfach 110411, D-93017 Regensburg

Konsekvent kun kulturplanter, 80% med oprindelsessted. Nye planter 2000: Vinterhårde Sclerocac., Pediocac., Escobaria, Echinocac., Opuntia, og stenhøjsplanter, tillige 140 sukkulente arter, Ariocarpus, Epithelantha, Turbinicarpus, ancistrocactus, Tephrocactus, agaver. Plantelisten omfatter 2000 arter. Nye frø 2000: USA (kaktus og buske), Canariske øer, Mexico, sukkulenter. Bøger: Monografi (tysk)-turbinicarpus DM 35,-, Frailea DM 9,-, Lophophora DM 37,- plus reelle portoudgifter. Løbslidsamling: Sukkulenteratlas I. II., og III DM 22,-. Ny Ariocarpus-monografi DM 50,- (i farve - med tysk/engelsk resumé).

pedio's, sclero's, navajo, toumeya, yucca

Ariocarpus, Astrophytum, Aztekium, hintonii, Echinocactus, Echinocereus, Echinomastus, Escobaria, Geohintonia mexicana, Lophophora, Mammillaria, Turbinicarpus, Agave, Yucca, Lewisa, vilde planter med data.

CD Rom Nr. 2 Pediocactus, Sclerocactus, Navajo, Toumeya, ca. 2250 fotos, 905 sider med tekst, incl. mine 4 bøger plus alle mine publikationer, referencer, fieldnumre, DM 110,- plus pp. CD Rom Nr. 3 Yuccas of the southwest/midwest US and Canada, alle arter, over 1000 fotos på lokationer og i forfatterens Xerophyt-have, incl. Yucca monografi part 1-4, referencer, fh fieldnumbers, DM 95,- incl. Yucca frø, værdi DM 10,- plus pp. Ny: Journal Cactacea-Review, engelsk/tysk, Pediocactus, Sclerocactus, Navajo, Toumeya Vol. 1 no. 1 1998, Vol. 1 no. 2 1998, Vol. 2 no. 1 1999, 2 numre pr. år. DM 48,- Liste mod 1 international svarkuppon

Liste Nr. 14
Fra planter bøger, journaler
Cd-rom nr.2 fra Pediocactus, Sclerocactus, Navajo, Toumeya
Cd-rom nr.3 Yucca

fh

i. & f. hochstätter

p.o. box 510201D-68242 Mannheim Germany
hamlyn valley USA-Modena, Utah 84753USA
tel. (0621) 794675 (international 49-621-794675)
fax. (0621) 7900332 (international 49-621-7900332)
email: fhnavajo@aol.com - http://cactus-mall.com/navajo/
http://hometown.aol.com/fhnavajo/index.htm